

Türkiye-Irak Güvenlik Anlaşması: Beklentiler, şüpheler ve uygulamadaki zorluklar

23 Ağustos 2024 Cuma

Dış Haberler Servisi

Türkiye ve Irak arasında imzalanan güvenlik ve askeri işbirliği anlaşması, iki ülke arasındaki ilişkilerde yeni bir dönemin başlangıcı olarak nitelendirilirken, anlaşmanın içeriği ve uygulanabilirliği konusunda farklı görüşler ortaya çıkıyor.

Türkiye ve Irak arasında 15 Ağustos'ta imzalanan güvenlik ve askeri işbirliği anlaşması, iki ülke arasındaki ilişkilerde yeni bir sayfa açmayı hedefliyor. Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, anlaşmanın “tarihi önem” taşıdığını vurgularken, Iraklı mevkidaşı Fuad Hüseyin de bunun “Irak ve Türkiye tarihinde bir ilk” olduğunu belirtti. Ancak anlaşmanın içeriği ve uygulanabilirliği konusunda farklı yorumlar yapılıyor.

Anlaşmanın detayları

Arapça **tam metnine göre**, anlaşma her iki tarafın “güvenlik kaygılarını” ele almayı ve “egemenlik, güvenlik ve toprak bütünlüğüne yönelik tehditleri ortadan kaldırmayı” amaçlarken öte yandan Türkiye'nin Irak topraklarındaki askeri varlığını sonlandırmayı içeriyor. Ancak, Kuzey Irak'ta konuşlandırılan ve binlerce olduğu tahmin edilen Türk askerinin çekilmesi için net bir takvim sunulmuyor. Medyascope'a bilgi veren diplomatik kaynaklar Türk askerinin çekileceği iddialarının doğru olmadığını belirtiyor. Ayrıca İletişim Başkanlığı da bu konuda bir açıklama yaparak Irak'tan askeri çekilme olmayacağını, her iki ülke arasında general seviyesinde hem Bağdat hem Başika'da bir güvenlik koordinasyon merkezi **oluşturulacağını belirtti**.

Bağdat için en tartışmalı konu, Türkiye'nin Başika Üssü

Bağdat için en tartışmalı konu, Türkiye'nin uzun süredir varlık gösterdiği Başika Üssü. Türk Silahlı Kuvvetleri, 1990'ların sonlarından itibaren Kuzey Irak'ta küçük birlikler bulunduruyordu ve Başika'daki varlığı da bu dönemde başladı. Ancak 2015 yılında, IŞİD tehdidine karşı çoğunluğu Sünni Arap olan Musul şehrini savunma gerekçesiyle, Türkiye üsteki asker sayısını ve askeri kapasitesini önemli ölçüde artırdı.

Başika'daki Türkiye varlığı, Irak hükümetinin uzun zamandır tepkisini çekti ve ilk zamanlarından beri ikili ilişkilerde bir gerilim kaynağı oldu. Musul'un 2017'de Irak ve ABD öncülüğündeki koalisyon güçleri tarafından IŞİD'den kurtarılmasından sonra bile Türk kuvvetleri üssü boşaltmaması bu konudaki memnuniyetsizliği daha da artırdı.

Irak Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin, Ankara'daki ortak basın toplantısında üssün Irak'a devredileceğini açıkladı: Hüseyin “Başika askeri üssünün nasıl ele alınacağı konusunda net bir anlayışa vardık. Üs, Irak silahlı kuvvetleri tarafından yönetilecek bir Irak askeri eğitim üssüne dönüştürülecek” dedi.

Ancak Türk hükümetinin İletişim Başkanlığı Dezenformasyonla Mücadele Merkezi, Türk kuvvetlerinin çekilmeye zorlanacağı iddialarını hızla yalanladı ve “Resmi kaynaklar dışındaki iddialara güvenmeyin” uyarısında bulundu. Anlaşmaya göre Başika, bundan sonra Ortak Güvenlik Koordinasyon Merkezi olarak hizmet verecek ve iki ülkenin tümgeneral rütbesindeki subayları tarafından ortaklaşa yönetilecek.

Anlaşma, uluslararası gözlemciler ve aktörlerce farklı yorumlanıyor

Irak'ta medya bu adımı “Irak'ın İran ve ABD arasında kaldığı dengeyi bozma girişimi” olarak lanse etmeyi tercih etti. Irak kamuoyunda “Türkiye ile yaklaşarak, hem İran'a hem de ABD'ye ‘artık kendi kararlarımızı alıyoruz’ mesajı veriyoruz” vurgusu hakim.

Ülke içinde farklı görüşler de son derece güçlü. Örneğin Şii lider Mukteda es-Sadr'a yakın kaynaklar, anlaşmanın “Irak'ı yeni bir bağımlılık ilişkisine sürükleyeceği” endişesini dile getirdi.

Geçmişte ABD'nin hem Ankara hem de Bağdat Büyükelçiliğini yürüten James Jeffrey, bu anlaşmanın stratejik açıdan dikkate değer olduğunu belirtti. Jeffrey'e göre anlaşma öncelikle, Irak'ın İran etkisine alternatif olarak Türkiye ile güvenlik alanında bağlarını güçlendirme niyetini gösteriyor. Bununla birlikte, Türkiye'nin de artık sadece Kuzey Irak odaklı politikadan sıyrılıp, Bağdat yönetimiyle daha geniş çaplı bir ilişki kurma çabasını yansıttıyor.

Anlaşmayı önemsiz bulanlar da var. Bu kaynaklar, anlaşma şartlarının eski Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi'nin Aralık 2020'de Ankara'da Erdoğan ile yaptığı görüşmede verilen sözlere oldukça benzediğini, ancak o sözlerin hiçbirinin yerine getirilmediğini hatırlatıyor. Anlaşmayı önemsiz bulan kaynakların çoğu Türkiye'nin Başika'yı Irak kuvvetlerine kayda değer bir şekilde açmaya isteksiz olacağını ve Ankara'nın “istediğini elde ettiğini” iddia ediyor.

Uygulamaya dair şüpheler

Anlaşmanın uygulanması konusunda ciddi şüpheler var. Üst düzey bir Iraklı yetkili, anlaşmanın “Sudani'nin Irak'ın egemenliğini savunduğunu kanıtlamasına olanak sağlayan bir göz boyama girişimi” olduğunu söylüyor. Yetkili anlaşmanın uygulanmasının mümkün olmadığını ekliyor.

Bu şüpheler, geçmişteki benzer anlaşmaların uygulanmaması ve iki ülke arasındaki güven eksikliğinden kaynaklanıyor.

Ayrıca, ABD ve Irak yetkilileri, 2014'te IŞİD'le mücadele etmek için oluşturulan ABD liderliğindeki koalisyonun Irak'taki varlığını 2026 yılı sonuna kadar sona erdirmek için ayrı görüşmeler yürütüyor. Bu durum, bölgedeki güvenlik dengesini etkileyebilecek ve Türkiye'nin Irak'taki varlığını daha da önemli hale getirebilecek bir faktör.

Türkiye'nin kazanımları

Anlaşmanın Türkiye'nin Başika'daki varlığına meşruiyet kazandırdığını belirtenler de var.

Alman Uluslararası ve Güvenlik İlişkileri Enstitüsü'nden Sinem Adar, “Bu nedenle ‘tarihi’ olarak nitelendirilebilir. Bu açıdan Türkiye'nin Somali'de kurduğu askeri eğitim tesisine benzetilebilir” diyor. Adar'a göre, Türkiye'nin Irak merkezli hükümetiyle artan angajmanı, PKK ve SDG unsurlarının Irak ve Suriye arasındaki geçişini engellemeyi amaçlıyor. Bu durum, anlaşmanın bölgedeki stratejik çıkarlarını koruma ve güvenlik politikasını güçlendirme çabasının bir parçası olarak görülüyor.

Adar ayrıca, Türkiye'nin son iki yıldır Esad rejimiyle ilişkileri normalleştirmeye çalışırken aynı zamanda Suriye'de YPG'ye karşı geniş çaplı operasyonlar düzenleme umudunu gerçekleştiremediğini hatırlatıyor. Bu bağlamda, Irak'la yapılan anlaşma, Türkiye'nin bölgedeki etkisini artırma ve güvenlik stratejisini çeşitlendirme çabası olarak değerlendirilebilir.

Petrol hattının durumu ve ilişkilerin geleceği

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Nisan ayında Bağdat'a yaptığı ziyaretin kapalı olan Kerkük-Yumurtalık petrol hattına dair bir çözümü hızlandıracığı umut ediliyordu, ancak hat hala açılmadı. Bu durum, Türkiye'yi petrol ve transit ücretlerinden mahrum bırakıyor.

Türkiye ile Irak arasındaki petrol anlaşması 2025'te sona erecek. Enerji konusunda işbirliği, iki ülke için de kritik öneme sahip.

Türkiye-Irak güvenlik anlaşması, iki ülke arasındaki ilişkilerde yeni bir dönemin başlangıcı olarak görülüyor. Anlaşma, güvenlik, egemenlik ve toprak bütünlüğü gibi hassas konuları ele alırken, aynı zamanda bölgesel güç dengelerini etkileme potansiyeline sahip. Ancak anlaşmanın uygulanması ve sonuçları konusunda farklı görüşler mevcut. Önümüzdeki dönemde, özellikle Başika üssünün durumu, Türk askerlerinin çekilme takvimi ve petrol boru hattının yeniden açılması gibi konular, anlaşmanın başarısını belirleyecek önemli göstergeler olacak.

Ayrıca, anlaşmanın bölgesel güvenlik, enerji politikaları ve güvenlik stratejileri üzerindeki uzun vadeli etkileri, Ortadoğu'daki güç dengelerini şekillendirmeye devam edecek.

Kaynak: Al-Monitor, AP News, Reuters, Rudaw

Irak

Medyascope'u destekle. Medyascope'a abone ol.

Medyascope'u senin desteğin ayakta tutuyor. Hiçbir patronun, siyasi çıkarın güdümünde değiliz; hangi haberi yapacağımıza biz karar veriyoruz. Tıklanma uğruna değil, kamu yararına çalışıyoruz. Bağımsız gazeteciliğin sürmesi, sitenin açık kalması ve herkesin doğru bilgiye erişebilmesi senin desteğinle mümkün.

Aylık/yıllık abone ol

Tek seferlik destek ver

Medyascope'u **Google Haberler** üzerinden takip edin

Medyascope'un mobil uygulamasını indirin

İlgili içerikler

Bugün bilmeniz gerekenler (29 Ocak 2026)

Haber Merkezi

Irak'ta ABD'nin başbakan olmasını istemediği Nuri Maliki kimdir?

Dış Haberler Servisi

Irak Cumhurbaşkanı'nın eşi Rojava protestosunda gözyaşı döktü

CEGA MEDYA

Dış Haberler Servisi / Diğer içerikleri

Trump yönetimi, sera gazlarını tehdit sayan kararın iptal etti

13 Şubat 2026

Epstein belgelerinden Mehmet Öz de çıktı

13 Şubat 2026

Mazlum Abdi ve İlham Ahmed Münih Güvenlik Konferansı'na katılacak

13 Şubat 2026

13 yaşında ve vellaht: Kuzey Kore lideri Kim Jong-un'un kızı Kim Ju Ae kimdir?

12 Şubat 2026

Brezilya'da evcil hayvanlar aile mezarlığına gömülecek

12 Şubat 2026

Uzmanlar anlattı: İç çamaşırı giymemek zararlı mı?

12 Şubat 2026

Haftanın en popüler içerikleri

1 Meclis'te yemin töreni sırasında kavgaya çıktı: Gürlek AKP'li vekillerin arasında yemin etti

Kent uzlaşısı dosyasında tahliye kararı

2 Rusen Çakır yazdı | Mahir Çayan haklıydı: Aynılar aynı yerde, ayrılar aynı yerde

3 Temu'dan 30 euro sınırına yeni çözüm: Türkiye'de ithalatçı şirket kurdu

4 "Hafız vali" olarak bilinen Mustafa Çiftçi kimdir?

5 Özgür Özel: "Böyle biri adaletin başına geldiyse, iktidarın da sonu gelmiştir"

6 Trafik Kanununda değişiklik kabul edildi: İşte yeni trafik cezaları

7 Akın Gürlek X hesabı açtı

8 Financial Times yazdı: Türk dizileri artan enflasyon baskısı altında, saatlik maliyet 240 bin doların üzerinde

9 Aynı Yağmur Altında dizisi: Bitmek bilmeyen seküler-muhafazakar çatışması

Medyascope Podcast

Sesli içeriklerimizi Spotify ve Apple Podcasts üzerinden dinleyebilirsiniz.

Medyascope'un günlük e-bülteni

Andaç'a abone olun

Editörlerimizizin derlediği öngörüler, analizler, Türkiye'yi ve dünyayı şekillendiren haberler, Medyascope'un e-bülteni **Andaç'a her gün** mail kutunuzda.

Ad

Soyad

E-posta adresi

☐ Kişisel verilerimin işlenmesine yönelik aydınlatma metnini ve ticari elektronik ileti gönderimi hakkındaki bilgilendirmeyi okudum ve anladım.

☐ 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında, Scope Medya Ticaret Pazarlama A.Ş.'ye ("Medyascope") sağladığım bilgileri, adımlarımı, soyadımı ve e-posta adresimin; bilgilendirmeye, pazarlama, iş ve ürün geliştirme, reklam, ürün kalıfitesi, promosyonlar, kampanyalar, memnuniyet değerlendirme çalışmaları ve duyuruların iletilmesi amaçlarıyla işlenmesine; yurt içi ve yurt dışında yapılacak işin gereğince aktarılmasına ve bu işleme amaçlarıyla uygun süre zarfında fiziksel veya elektronik ortamda güvenli bir şekilde saklanmasına, ayrıca işleminin yasal yükümlülükleri kapsamında ilgili kurum ve kuruluşlarla paylaşılacağına peşinen izin verdiğimi kabul ederim.

Hemen abone ol